

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina

CANTON SARAJEVO
Ministry of Physical Planning Construction and
Environmental Protection

Broj:05-05-3581-34/19 III MG
Sarajevo,12.04.2019.godine

SKUPŠTINA KANTONA SARAJEVO
n/r Elmedin Konaković, predsjedatelj
- ovdje -

PREDMET: Odgovor na zastupničko pitanje zastupnice Segmedine Srna Bajramović

Zastupnica Segmedina Srna Bajramović na Petoj radnoj sjednici Skupštine Kantona Sarajevo, održanoj dana 27.02.2019.godine, u okviru tačke Dnevnog reda „Poslanička/zastupnička pitanja, inicijative i odgovori“, a u skladu sa Poslovnikom Skupštine Kantona Sarajevo, postavila je zastupničko pitanje:

Trenutno postupanje sa nusproizvodima i otpadom životinjskog porijekla u Bosni i Hercegovini nije u skladu sa propisima i standardima Evropske unije za oblast veterinarstva i zaštite okoliša. Problem nepostojanja integralnog upravljanja nusproizvodima i otpadom životinjskog porijekla u BiH egzistira već duži niz godina. U Strategiji zaštite okoliša FBiH za period 2008-2018.godina, odnosno Federalnom planu upravljanja otpadom za period 2012-2017.godina, stanje i problemi u vezi sa ovom vrstom otpada su jasno identifikovani, uz planiranje određenih aktivnosti i mjera u cilju rješavanja istih.

Problemi, negativni uticaji i posljedice na stanje kvaliteta okoliša, kao i rizici za zdravlje ljudi i životinja, usljed nepostojanja adekvatne infrastrukture i nekontrolisanog odlaganja nusproizvoda i otpada životinjskog porijekla su veliki.

U BiH ne postoje ni precizniji statistički podaci o proizvođačima i količinama, jer se isti još uvijek ne prate.

Jasno je kako se duži period provode projekti u saradnji sa Fondom za okoliš i EU gdje je primarni razlog bilo traženje alternativnih rješenja za zbrinjavanje otpada životinjskog porijekla koji se u

web: <http://mpz.ks.gov.ba>
e-mail: mpz@mpz.ks.gov.ba
Tel: + 387 (0) 33 562-029,
Fax: + 387 (0) 33 562-031

Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

većoj mjeri odlaže u okviru Centra za upravljanje otpadom Smiljevići, s tim što treba reći da postojeće jame grobnice u koje se odlažu zaražene životinje su jedina adekvatna infrastruktura, jer ostala mahom neuređena odlagališta u BiH uglavnom kompletan animalni otpad odlažu sa komunalnim.

Što se tiče opisanog stanja nadležna su prije svega ministarstva za poslove veterinarstva, koja su i prema Zakonu o veterinarstvu Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH" broj 46/00) adresirana "da određuju mjesta i načine uništavanja lešina, konfiskata, nejestivih nusproizvoda i sl." Takođe, odlaganje otpada iz mesnica i klaonica u kontejnere za kućni otpad je zabranjeno, shodno Zakonu o komunalnoj čistoći Kantona, čiji nadzor vrši komunalna inspekcija.

Ovaj problem već odavno upada u zamku prebacivanja nadležnosti između institucija u BiH u kojem odlaganje otpada koji zagađuje životnu sredinu i ozbiljno ugrožava zdravlje građana ne postaje dio liste prioriternih projekata niti investicija koje su od vitalnog značaja za održavanje čistoće životne sredine pa tako i građana.

Zamolila bih Vladu, te resorna ministarstva da nas izvijeste kakvi su planovi i kakve aktivnosti se provode kada je u pitanju ova izuzetno važna oblast i to u smislu:

- Da li se u Kantonu Sarajevo vrši redovno izvještavanje od strane privrednih subjekata o nastalim količinama nusproizvoda i otpada životinjskog porijekla prema nadležnim institucijama, a u skladu sa obavezama zakonodavnog okvira?
- Da li proizvođači nusproizvoda i otpada životinjskog porijekla u Kantonu Sarajevo posjeduju ugovore o zbrinjavanju ovog otpada ili posjeduju ugovore sa KJKP "Rad" o odvozu komunalnog otpada, te se otpad životinjskog porijekla najčešće miješa zajedno sa komunalnim i odlaže na deponiju Smiljevići, te da li je to prihvatljivo sa ekološkog stanovišta?
- Da li postoji komunikacija prema Uredu za veterinarstvo BiH i entitetskim ministarstvima odgovornim za veterinarstvo i okoliš u smislu planiranja i realizacije odgovarajućih projekata?
- Da li postoji državna strategija upravljanja nusproizvodima i otpadom animalnog porijekla?
- Da li postoje određeni zajednički federalni i kantonalni akcioni planovi sa razrađenim nosiocima aktivnosti, dinamikom realizacije?

Ukoliko ozbiljno ne pristupimo ovom problemu – izgubit ćemo mnogo – zdravlje, čistu vodu, čist zrak i čistu okolinu u kojoj živimo.

ODGOVOR:

Zakonom o upravljanju otpadom FBiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 33/03, 72/09 i 92/17), koji propisuje nadležnost Ministarstva prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša u oblasti upravljanja otpadom, nije propisana obaveza privrednih subjekata da izvještavaju o bilo kojoj vrsti otpada, pa i o nastalim količinama nusproizvoda i otpada životinjskog porijekla. Obaveza proizvođača otpada da prije odlaganja i ponovnog korištenja otpad uskladišti na okolinski prihvatljiv način, te da provodi program nadzora, monitoringa i vodi evidenciju, definisana je

web: <http://mpz.ks.gov.ba>
e-mail: mpz@mpz.ks.gov.ba
Tel: + 387 (0) 33 562-029,
Fax: + 387 (0) 33 562-031

Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

članom 24. i 48. Zakona o upravljanju otpadom. Takođe, istim Zakonom su predviđene sankcije ukoliko se proizvođač otpada ne pridržava ovih uslova. Na osnovu Zakona o upravljanju otpadom, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je 29.11.2018. godine donijela Uredbu o informacionom sistemu upravljanja otpadom ("Službene novine Federacije BiH" broj 97/18), koja se primjenjuje od 01.01.2019.godine. Uredbom je propisana obaveza svih subjekata koji u sklopu svoje djelatnosti ili proizvodnog procesa proizvode otpad, da dostavljaju podatke Fondu za zaštitu okoliša Federacije BiH.

Negativni uticaji i posljedice na okoliš, kao i rizici za zdravlje ljudi i životinja usljed nekontrolisanog odlaganja otpada životinjskog porijekla, su velike. Trenutno postupanje sa nusproizvodima i otpadom životinjskog porijekla u Kantonu Sarajevo, ali i u čitavoj BiH, je nezadovoljavajuće i nije u skladu sa standardima i propisima EU iz oblasti zaštite okoliša. Velike količine ovog otpada završavaju na deponiji Smiljevići, koja treba da služi isključivo za odlaganje komunalnog otpada.

Problemi u oblasti zbrinjavanja otpada životinjskog otpada definisani su i Kantonalnim planom zaštite okoliša (KEAP) za period 2017-2022.godina ("Službene novine Kantona Sarajevo" broj 47/17), a u Akcionom planu KEAP-a se nalazi i mjera uspostavljanja evidencije o količinama i vrstama otpada životinjskog porijekla koji nastaje u Kantonu Sarajevo po kategorijama, odnosno izrada Registra otpada životinjskog porijekla.

Ministarstvo je finansiralo projekat „Izrada registra otpada životinjskog porijekla u Kantonu Sarajevo“ kroz program za finansiranje projekata neprofitnih organizacija i udruženja iz oblasti zaštite okoliša sredstvima Budžeta Kantona Sarajevo za 2017. godinu. Projekat je trajao 7 mjeseci, a implementirao ga je Centar za okolišno održivi razvoj (COOR) Sarajevo. U toku trajanja projekta realizovano je više sastanaka sa ključnim zainteresovanim stranama, organizovana distribucija i prikupljanje upitnika, popunjavanje registra životinjskog otpada, te organizovana dva okrugla stola na kojim su bili pozvani i generatori ove vrste otpada.

Ministarstvo prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, Ministarstvo privrede, Ministarstvo komunalne privrede i infrastrukture, Kantonalna uprava za inspeksijske poslove, te KJKP „Rad“ su zajedničkim aktivnostima došli do sveobuhvatnijih podataka o kategorijama i količinama otpada životinjskog porijekla u Kantonu Sarajevo. U toku projekta Kantonalna uprava za inspeksijske poslove je vršila intenzivniji nadzor proizvođača životinjskog otpada, a putem nadležnih inspekcija upozoravani su proizvođači nusproizvoda i otpada životinjskog porijekla da su dužni da obezbijede posebne posude za selektivno prikupljanje (po kategorijama) unutar svoje lokacije, da za komunalni otpad moraju imati posebne posude, te da moraju voditi evidenciju o produkciji otpada i redovno izvještavati nadležna tijela.

Projektom je unaprijeđena saradnja zainteresovanih strana sa područja Kantona Sarajevo o problemima i rješavanju upravljanja nusproizvodima i otpadom životinjskog porijekla, te predložena potencijalna prelazna rješenja za zbrinjavanje otpada životinjskog porijekla, za koje je neophodno uspostaviti nadzor i osigurati finansijska sredstva, a do konačnog rješenja koje je u nadležnosti viših nivoa vlasti.

web: <http://mpz.ks.gov.ba>
e-mail: mpz@mpz.ks.gov.ba
Tel: + 387 (0) 33 562-029,
Fax: + 387 (0) 33 562-031
Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

Vlada Kantona Sarajevo je prihvatila Izvještaj o zbrinjavanju nusproizvoda i otpada animalnog porijekla i donijela Zaključak broj 02-05-32638-10/18 od 20.09.2018.godine, o zaduživanju ministarstava prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, privrede i komunalne privrede i infrastrukture, da obezbijede adekvatna prelazna rješenja kako bi se ova kategorija otpada u Kantonu tretirala i odlagala na ekološki prihvatljiv način, a usljed nedostatka infrastrukture i postrojenja na području Federacije BiH.

Takođe, su ista ministarstva zadužena za izdvajanje sredstava za izgradnju dvije nove savremene jame grobnice u okviru Centra za upravljanje otpadom "Smiljevići", te nabavku vozila za potrebe KJKP "Rad" za prikupljanje otpada animalnog porijekla. Pripremljena je projektna dokumentacija, a Ministarstvo privrede i Ministarstvo prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša su doznacili sredstva KJKP "Rad"-u za izgradnju jama grobnica. Jedan od važnih zaključaka je obavezivanje Ministarstva privrede, kao resornog za ovu oblast, da kod izdavanja dozvola iz svoje nadležnosti, uzme u obzir obaveze zbrinjavanja otpada životinjskog porijekla.

Poseban zaključak se odnosi na zaduženje Kantonalne uprave za inspekcijske poslove da, putem nadležnih inspekcija (veterinarske, komunalne, ekološke, inspekcije za hranu), obezbijedi kontinuirani nadzor nad produkcijom i načinima postupanja sa nusproizvodima i otpadom animalnog porijekla, a radi onemogućavanja nekontrolisanog odlaganja i sprečavanja obolijevanja životinja i širenja zaraza, kao i zaštite zdravlja stanovništva i okoliša u cjelini.

KJKP „Rad“ je ovim zaključkom obavezan da izradi uputstvo o korištenju jama grobnica u okviru RCUO Smiljevići, što podrazumijeva tehnologiju, vrste, količine i dinamiku odlaganja, vodeći računa o njihovoj osnovnoj namjeni (leševi zaraženih životinja), ali i mogućnostima odlaganja, u prelaznom periodu i po posebnoj saglasnosti Ministarstva, i animalnog otpada od generatora sa područja Kantona Sarajevo, koji ne mogu osigurati alternativni način zbrinjavanja na području BiH. KJKP "Rad" je pripremio plan upravljanja animalnim otpadom i proceduru odlaganja otpada animalnog porijekla koji se odlaže na RCUO Smiljevići. Procedurom su definisane vrste otpada koje se moraju obavezno zbrinjavati u jamama grobnicama, te način i vrste otpada koje se mogu odlagati u tijelo deponije.

Preuzimanje otpada životinjskog porijekla i njegovo odlaganje na deponiji Smiljevići vrši se u skladu sa posebnim ugovorima koje proizvođači nusproizvoda i otpada životinjskog porijekla sklopili sa KJKP "Rad". Ovaj otpad se odvozi na deponiju i zbrinjava u skladu sa prihvaćenom procedurom.

Dana 03.01.2019.godine Ministarstvo prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša je dalo KJKP „Rad“ privremenu saglasnost za odvoz i odlaganje otpada životinjskog porijekla na deponiji Smiljevići, sa rokom važenja do 03.07.2019.godine. Istovremeno, stalno se upozoravaju generatori otpada da se radi o privremenom rješenju, da su dužni minimizirati količine otpada koje predaju KJKP "Rad", uz preporuku da otpad zbrinjavaju putem drugih registrovanih preduzeća za ovu vrstu otpada. Ministarstvo je uspostavilo kontakt sa preduzećem Alba Zenica d.o.o., koje je prihvatilo da preuzima mjesečno 10 t otpada životinjskog porijekla, ali generatori zbog cijene nisu pristali na

web: <http://mpz.ks.gov.ba>
e-mail: mpz@mpz.ks.gov.ba
Tel: + 387 (0) 33 562-029,
Fax: + 387 (0) 33 562-031

Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

ovaj način zbrinjavanja. Kroz izdavanje okolinskih dozvola iz nadležnosti Kantona Sarajevo, posebna pažnja se posvećuje načinu zbrinjavanja otpada životinjskog porijekla.

Ovo Ministarstvo je u ovoj godini iniciralo sastanak sa Ministarstvom privrede, sa prijedlogom da se pored jama grobnica razmatraju i druge opcije privremenog rješavanja ovih vrsta otpada. Očekuje se intenzivniji angažman po ovom pitanju u narednom periodu.

Saradnja sa drugim nivoima vlasti se ogleda prije svega u učešću u projektu pod nazivom „Tehnička pomoć u oblasti upravljanja nusproizvodima životinjskog porijekla i životinjskim otpadom u Bosni i Hercegovini“, koji je finansirala Evropska unija u vrijednosti od 1.673.000 eura iz IPA 2012, a realizovan je od juna 2016. do juna 2018. godine. Rezultati projekta su Strategija o upravljanju nusproizvodima životinjskog porijekla, te Studija izvodljivosti, koja procjenjuje tehnološke opcije i predlaže najbolja rješenja za tretman životinjskog otpada i za odgovarajuće objekte na određenim lokacijama.

U okviru apliciranja za sredstva iz IPA II fonda EU, ovo Ministarstvo je u okviru pripreme Strateškog planskog dokumenta za sektor okoliša predložilo da se planiraju sredstva za realizaciju projekata definisanih navedenom Studijom izvodljivosti, ali prijedlog nije usvojen, uz obrazloženje da sredstva ne može planirati sektor okoliša, nego sektor veterinarstva u okviru Strategije ruralnog razvoja.

Nacrt Strategije o upravljanju nusproizvodima životinjskog porijekla izrađen i spreman za usvajanje od strane nadležnih tijela BiH. Strategija je izrađena u okviru pomenutog projekta „Tehnička pomoć u oblasti upravljanja nusproizvodima životinjskog porijekla i životinjskim otpadom u Bosni i Hercegovini“. Informaciju o realizaciji projekta usvojilo je Vijeće Ministara na sjednici 30.01.2019.godine. Prema zadnjim informacijama, u procesu je dobijanje saglasnosti entiteta i Brčko Distrikta, nakon čega će Strategija biti dostavljena Vijeću Ministara na usvajanje.

Akcionim planom Federalne strategije zaštite okoliša 2008-2018.godina i Federalnog plana upravljanja otpadom 2012-2017.godina (“Službene novine Federacije BiH” broj 6/12) planirana je uspostava centralnog objekta (kafilerije) za neškodljivo uklanjanje otpada životinjskog porijekla u skladu sa EU zahtjevima, sa rokom realizacije do 2014.godine, a kao nosioci aktivnosti su navedeni Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i Ured za veterinarstvo, zajedno sa entitetskim ministarstvima poljoprivrede. Navedenim propisima je utvrđeno da koncept zbrinjavanja otpada životinjskog porijekla treba obuhvatiti projektovanje i izgradnju najmanje jedne kafilerije, te pratećih regionalnih objekata-sabirališta. Ništa od planiranih opredjeljenja nije realizovano. Za razliku od federalnog nivoa, Planom upravljanja otpadom Kantona Sarajevo za period 2015-2020.godina i Kantonalnim planom zaštite okoliša (KEAP), planirano je donošenje Registra otpada životinjskog porijekla i privremenih mjera tretmana i zbrinjavanja otpada životinjskog porijekla na području Kantona Sarajevo, što je i urađeno, kao prelazno rješenje, do konačnog uspostavljanja sistema za zbrinjavanje animalnog otpada na višim nivoima vlasti.

Ne postoje zajednički federalni i kantonalni akcioni planovi, osim Zaključka Vlade Federacije BiH broj 774/2018 od 07.06.2018.godine, koji je Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i

web: <http://mpz.ks.gov.ba>
e-mail: mpz@mpz.ks.gov.ba
Tel: + 387 (0) 33 562-029,
Fax: + 387 (0) 33 562-031

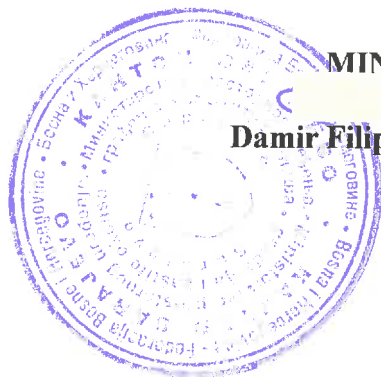
Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

šumarstva dostavilo Vladi Kantona Sarajevo, a kojim se preporučuje kantonalnim, gradskim i općinskim organima uprave da odrede mjesta i osiguraju sredstva za izgradnju stočnog groblja, te stvore preduslove za neškodljivo uklanjanje uginulih i eutanaziranih životinja, kao i drugog animalnog otpada. Istim Zaključkom navedeno je da će Vlada Federacije uputiti inicijativu Vijeću ministara Bosne i Hercegovine za pokretanje postupka dodjele koncesije za uklanjanje animalnog otpada u skladu sa propisima Bosne i Hercegovine, koja je usklađena sa direktivama EU iz ove oblasti.

Bitna prepreka za realizaciju navedenog, svakako je i neusaglašenost regulative iz oblasti veterinarstva, budući da Federalni zakon o veterinarstvu ("Službene novine Federacije BiH" broj 46/00) nije usuglašen sa Zakonom o veterinarstvu BiH («Službeni glasnik BiH» broj 34/02), a na osnovu kojeg je donesena Odluka o nusproizvodima životinjskog porijekla i njihovim proizvodima koji nisu namijenjeni ishrani ljudi («Službeni glasnik BiH» broj 19/11), te Pravilnik o utvrđivanju veterinarsko-zdravstvenih uslova za odlaganje, korištenje, sakupljanje, prijevoz, identifikaciju i sljedivost, registraciju i odobravanje pogona, stavljanje na tržište, uvoz, tranzit i izvoz nusproizvoda životinjskog porijekla i njihovih proizvoda koji nisu namijenjeni ishrani ljudi («Službeni glasnik BiH» broj 30/12), bez kojih ne može biti adekvatnog upravljanja ovom vrstom otpada na teritoriji Federacije BiH, a samim tim i na području Kantona Sarajevo.

Imajući u vidu sporost u postupanju na višim nivoima, ovo Ministarstvo će i dalje insistirati na iznalaženju prelaznih modaliteta za rješavanje problema zbrinjavanja nusproizvoda i otpada životinjskog porijekla na području Kantona Sarajevo.

MINISTAR

Damir Filipović, MA prava

Obradila: Mira Grgić,
stručni savjetnik za upravljanje otpadom

Kontrolisala: Zijada Krvavac,
pomoćnik ministra za zaštitu okoliša

Dostaviti: (

- Naslovu
- Vlada Kantona Sarajevo
- Evidencija
- a/a

web: <http://mpz.ks.gov.ba>
e-mail: mpz@mpz.ks.gov.ba
Tel: + 387 (0) 33 562-029,
Fax: + 387 (0) 33 562-031
Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

